

**Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse
„Õpilaste annete arengu toetamise tegevustele toetuse andmise ning kasutamise
tingimused ja kord“ eelnõu juurde**

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Määrusega kehtestatakse õpilaste annete arengu toetamiseks riigieelarvelise toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord. Määruses sätestatakse toetuse eesmärk, toetatavad tegevused, nõuded taotlejale ja taotlusele, toetuse taotlemise, menetlemise ja määramise kord, toetuse kasutamise tingimused, aruandlus, kontroll ning toetuse tagasinõudmise alused. Toetuse kaudu viiakse ellu haridus- ja noortepoliitika eesmärged õpilaste annete märkamisel ja arengu toetamisel.

Määruse eesmärk on toetada õpilaste annete märkamisele ja arengu toetamisele suunatud tegevuste süsteemset, kvaliteetset, kättesaadavat ja järjepidevat elluviimist. Selleks nähakse määrmises ette üleriigilise ja piirkondliku tegevussuuna rahastamise alused ning riiklike olümpiaadide ja teiste õpilaste annete arengut toetavate tegevuste korraldamise põhimõtted.

Kuigi taotluste esitamine ja aruandlus võivad ajutiselt suurendada isikute halduskoormust, on halduskoormuse kasv tähtsajaline ning halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamine ei ole vajalik. Toetuse taotlemine ei ole kohustuslik, vaid vabatahtlik meede. Halduskoormust kirjeldatud ka seletuskirja punktis 4.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi kaasava hariduse osakonna nõunik Mereli Mändmets (tel 735 2275, mereli.mandmets@hm.ee). Eelnõu väljatöötamisel osalesid Haridus- ja Teadusministeeriumi kaasava hariduse osakonna teenistujad.

Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kristel Möller (tel 735 0102, kristel.moller@hm.ee).

Eelnõu ja seletuskiri on keeleliselt toimetamata. Keeleline toimetust tehakse kooskõlastusringi järgselt.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus kehtestatakse [riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1](#) alusel. Volitusnorm võimaldab ministril kehtestada ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimise, toetusprogrammist vahendite saamise ja saadud vahendite kasutamise tingimused ning korra. Eelnõu reguleerib nende küsimuste piires õpilaste annete arengu toetamiseks riigieelarvelise toetuse andmist, kasutamist, aruandlust, kontrolli ja tagasinõudmist.

Seni on õpilaste annete arengu toetamisega seotud tegevusi rahastatud erinevate õiguslike aluste kaudu. Mittetulundusühingutele ja sihtasutustele on toetust antud haridus- ja teadusministri 10. veebruari 2025. a määruse nr 5 “[Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord](#)” alusel ning avalik-õiguslikele ülikoolidele Haridus- ja Teadusministeeriumi riigieelarveliste toetuste andmise korra alusel iga-aastaste üksikotsustena. Selline lahendus ei taga kõigi oluliste tegevuste ja võimalike toetuse saajate suhtes ühtset, läbipaistvat ja võrreldavat toetuse andmise

korda. Eelnõuga koondatakse õpilaste annete arengu toetamisega seotud riigieelarvelise toetuse andmise tingimused ühte määrusesse.

Määruse eesmärgi elluviimiseks:

- 1) toetatakse õpilaste annete märkamist ja arengut;
- 2) suurendatakse õpilaste ligipääsu süvendatud õpivõimalustele;
- 3) tagatakse riiklike olümpiaadide ja õpilasvõistluste järjepidev toimimine;
- 4) parandatakse andekaid õpilasi toetavate tegevuste piirkondlikku kättesaadavust;
- 5) luuakse tegevuste elluviimiseks selged õiguslikud alused ja läbipaistev partnerlusmudel.

Riigieelarvelise toetuse andmine eeldab selget seost avalikes huvides oleva eesmärgi ja nende tegevuste vahel, mille elluviimist määrusega toetatakse. Antud juhul seisneb avalik huvi tingimuste loomises, mis tagavad õpilaste annete arengu toetamise võimaluste kättesaadavuse kogu Eestis, sõltumata õpilase elukohast. Avalik huvi väljendub eelkõige õpilaste võrdsemate osalemisvõimaluste tagamises, piirkondlike erinevuste vähendamises, riiklike olümpiaadide ja riiklike õpilasvõistluste jätkusuutlikus korraldamises ning avalike vahendite läbipaistvas ja eesmärgipärasel kasutamises. Määrusega toetatavad tegevused suurendavad õpilaste ligipääsu süvendatud õpivõimalustele ning aitavad kaasa õpilaste potentsiaali rakendamisele. Avalik huvi ei seisne üksiku isiku või organisatsiooni huvide teenimises, vaid haridussüsteemi kui terviku toimimise ja arengueesmärkide saavutamise toetamises.

Määruse eelnõu koosneb viiest peatükist ja sellel on kaks lisa.

1. peatükk. Üldsätted.

Esimeses peatükis sätestatakse määruse reguleerimisala, toetuse andmise üldised eeldused ja eesmärk, partneri leidmise võimalused ja partnerlusperiood. Peatüki eesmärk on piiritleda, milliste tegevuste toetamiseks ja millistel üldistel alustel Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala eelarves ette nähtud vahendeid kasutatakse.

Toetuse andmine on seotud valdkonna eest vastutava ministri kinnitatud valitsemisala eelarves toetuse andmiseks ette nähtud vahendite ja nende jaotusega. See on vajalik, et toetust antaks üksnes eelarveaastal kavandatud vahendite piires ning taotlejal ei tekiks õigust toetust saada, kui vastavaks tegevuseks ei ole vahendeid ette nähtud.

Toetuse eesmärk on toetada õpilaste annete märkamist ja arengut toetavate tegevuste süsteemset, kättesaadavat, kvaliteetset ja järjepidevat elluviimist. Partnerlusperiood võimaldab kavandada tegevusi pikemaajaliselt, kuid toetuse kasutamine seotakse iga eelarveaasta tegevuskava ja eelarvega. Nii saab pikemaajalist tegevuste planeerimist siduda iga-aastase eelarvelise otsustamise ja kontrolliga.

Toetuse saaja valitakse üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Põhjendatud juhul võib kasutada suunatud pakkumiskutset, kui varasemast analüüsist nähtub, et tegevuse elluviimiseks on üks võimalik partner või tegevustesse kaasatakse kõik võimalikud elluviijad. Selline võimalus on vajalik eelkõige tegevuste puhul, mille elluviimine eeldab spetsiifilist akadeemilist, metoodilist või korralduslikku pädevust ning mille puhul avatud taotlusvoor ei pruugi olla eesmärgipärane.

Peatükis määratletakse ka määruses kasutatavad peamised terminid. See toetab määruse ühetaolist tõlgendamist ja rakendamist. Määrus käsitleb olümpiaadiprogramme kui olümpiaadisüsteemi osi. Olümpiaadiprogramm on konkreetse õppeaine või valdkonna andekate õpilaste märkamiseks ja arendamiseks elluviidavate tegevuste kogum, mille kohustuslik osa on

riiklik olümpiaad. Riiklik olümpiaad võib koosneda mitmest voorust, sealhulgas koolivoorust, eelvoorust, piirkondlikust voorust ja lõppvoorust vastavalt olümpiaadiprogrammi ülesehitusele. Riiklik voor on olümpiaadiprogrammi kohustuslik osa ning piirkondlik voor võimaldab laiemat osalemist ja osalejate väljaselgitamist riiklikku vooru.

Piirkonna määratlemisel lähtutakse eesmärgist tagada toetuse õiglasem piirkondlik jaotus ning tegevuste korralduslik terviklikkus. Kui kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumil õpib vähemalt 10 000 üldhariduskooli õpilast, käsitatakse seda eraldiseisva piirkonnana. Sellise õpilaste arvuga kohaliku omavalitsuse üksuse tegevusmaht ja korralduslik suutlikkus on võrreldavad maakondliku tegevuspiirkonnaga. Eraldi piirkonnana käsitlemine võimaldab arvestada suuremate omavalitsuste tegelikku osakaalu õpilaste annete arengu toetamisel ning vältida olukorda, kus suure õpilaste arvuga omavalitsus mõjutaks ebaproportsionaalselt maakonnapõhist rahastuse jaotust.

2. peatükk. Nõuded taotlejale ja taotlusele

Teises peatükis sätestatakse nõuded taotlejale ja taotlusele. Peatüki eesmärk on piiritleda, kes võib toetust taotleda ja millist teavet tuleb esitada, et hinnata kavandatavate tegevuste eesmärgipärasust, teostatavust ja eelarve põhjendatust.

Toetust võivad taotleda avalik-õiguslikud ülikoolid, kohaliku omavalitsuse üksused ja nende hallatavad asutused, sihtasutused ning mittetulundusühingud, kelle tegevus on seotud määruises sätestatud toetatavate tegevuste elluviimisega. Taotlejate ring on piiratud, sest toetust antakse avalikes huvides haridus- ja noortevaldkonna tegevuste elluviimiseks ning toetuse saajal peab olema tegevuste elluviimiseks vajalik sisuline ja korralduslik võimekus. Kui tegevus eeldab akadeemilist pädevust, rahvusvahelise olümpiaadi või võistluse reglemendi tundmist või üleriigilist korraldusvõimekust, peab taotleja seda tõendama.

Peatükis sätestatakse ka taotleja usaldusväärsuse ja finantsseisundiga seotud nõuded. Nende eesmärk on vähendada toetuse väärkasutamise riski ning anda toetus taotlejale, kes on täitnud aruandlus-, maksu- ja varasemate toetuste kasutamisega seotud kohustused.

Taotluses tuleb esitada partnerlusperioodi visioon, eesmärgid ja kavandatav mõju, esimese eelarveaasta tegevuskava ja eelarve ning ülevaade taotleja senisest kogemusest, korralduslikust ja finantsjuhtimise võimekusest. Samuti tuleb kirjeldada koostööpartnerite ja ekspertide kaasamist, tegevuste kättesaadavust, õpilaste võrdseid osalemisvõimalusi ning eesmärkide saavutamise hindamise viise. Need andmed võimaldavad hinnata kavandatavate tegevuste eesmärgipärasust, teostatavust, mõju ja eelarve põhjendatust ning taotleja suutlikkust tegevusi partnerlusperioodil ellu viia. Piirkondliku tegevussuuna puhul tuleb taotluses märkida tegevuspiirkond või tegevuspiirkonnad ning esitada tegevuskava ja eelarve piirkondade kaupa. See võimaldab hinnata piirkondlike tegevuste ulatust, vajadust ja rahastamise põhjendatust.

3. peatükk. Toetuse taotlemine, taotluse menetlemine ja toetuse andmine

Kolmandas peatükis sätestatakse toetuse taotlemise, taotluse menetlemise, hindamise ja toetuse andmise kord. Peatüki eesmärk on tagada, et toetust antakse läbipaistvalt, võrreldavalt ja taotlejate suhtes ühetaolistel alustel.

Toetust taotletakse üldjuhul avaliku taotlusvooru kaudu. Taotlusvooru avamisest ja taotluste esitamise tähtajast teavitatakse toetuse andja veebilehel ning taotlused esitatakse taotluskeskkonna kaudu. Peatükis nähakse ette ka ühistaotluse esitamise võimalus juhaks, kui tegevuste elluviimine eeldab mitme taotleja koostööd. Ühistaotluse korral määravad taotlejad

taotluses isiku, kes vastutab taotluse ja aruannete esitamise ning toetuse andjaga suhtlemise eest.

Toetuse andja kontrollib esmalt taotleja ja taotluse vastavust määruses sätestatud nõuetele. Vajaduse korral antakse taotlejale võimalus puuduste kõrvaldamiseks või täiendavate selgituste esitamiseks. Nõuetele mittevastav taotlus jäetakse läbi vaatamata. Selline menetlus tagab, et hindamisele suunatakse üksnes nõuetele vastavad taotlused.

Nõuetele vastavaid taotlusi hinnatakse määruse lisas 1 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel. Hindamisel võetakse arvesse tegevuse vastavust toetuse eesmärgile ja avalikule huvile, tegevuse mõju õpilaste annete arengule, tegevuse kättesaadavust, taotleja suutlikkust tegevusi ellu viia, tegevuskava teostatavust, eelarve põhjendatust ning kavandatud tulemuste mõju ja hindamise viise. Hindamiskriteeriumide eesmärk on välja selgitada tegevused, mis panustavad kõige enam õpilaste annete arengu toetamise eesmärkide saavutamisse ning mille elluviimiseks on taotlejal vajalik pädevus ja võimekus.

Hindamisel kasutatakse kuueastmelist hindamisskaalat (0–5 punkti), mille alusel moodustatakse tegevussuundade kaupa taotluste paremusjärjestus. Toetuse määramisel võetakse arvesse hindamistulemusi, taotluste paremusjärjestust ning toetuse andmiseks kavandatud eelarvevahendite mahtu. Piirkondliku tegevussuuna puhul määratakse igas piirkonnas toetus kõrgeima koondhinde saanud taotlusele, et tagada tegevuste terviklik elluviimine ja selge vastutus piirkonnas. Taotlus jäetakse rahuldamata muu hulgas juhul, kui see ei saavuta hindamisel nõutavat minimaalset kvaliteeditaset või ei mahu taotlusvooru eelarvesse. Hindamisläveni eesmärk on tagada, et toetust eraldatakse üksnes kvaliteetsetele taotlustele, millel on piisav võimekus panustada toetuse eesmärgi saavutamisse. Seetõttu peab taotlus saavutama vähemalt 50 protsenti võimalikust maksimaalsest punktisummast ning vähemalt poole iga hindamiskriteeriumi maksimaalsest punktisummast. Nõue aitab vältida toetuse eraldamist taotlustele, millel esineb olulisi puudusi mõnes toetuse eesmärgi saavutamiseks olulises aspektis.

Toetuse andmise otsuse teeb valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga. Taotlus võidakse rahuldada täielikult või osaliselt või jätta rahuldamata. Osalise rahuldamise võimalus on vajalik juhul, kui taotluses kavandatud eesmärgid on võimalik saavutada väiksemas mahu või korrigeeritud tegevuskava ja eelarve alusel. Sellisel juhul kooskõlastatakse muudatused enne otsuse tegemist taotlejaga. Toetuse andmise otsusega saab toetuse saaja partneriks, kuid see ei anna talle õigust saada taotluse esitamisel toetust kogu partnerlusperioodiks. Toetus määratakse iga eelarveaasta kohta eraldi, arvestades riigieelarvelisi võimalusi, kinnitatud tegevuskava ja eelarvet ning toetuse kasutamise seniseid tulemusi (§-d 2, 11 ja 19).

Piirkondliku tegevussuuna puhul määratakse iga tegevuspiirkonna kohta üks toetuse saaja. See aitab vältida tegevuste dubleerimist samas piirkonnas ja loob selge vastutuse piirkondlike tegevuste elluviimise eest.

4. peatükk. Õpilaste annete arengu toetamise tegevused

Neljandas peatükis sätestatakse toetatavate tegevuste sihtrühm, tegevuste elluviimise üldtingimused ning üleriigiline ja piirkondlik tegevussuund. Peatüki eesmärk on piiritleda, milliseid õpilaste annete arengut toetavaid tegevusi toetatakse, kellele need on suunatud ja millistest põhimõtetest tuleb tegevuste elluviimisel lähtuda.

Toetatavate tegevuste sihtrühmana on määratletud kuni 24-aastased üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses õppivad õpilased, keda ei ole immatrikuleeritud kõrgkooli üliõpilaseks.

Vanusepiir ja õppija staatusega seotud tingimused lähtuvad rahvusvaheliste olümpiaadide ja võistluste sihtrühma määratlustest ning osalemistingimustest, mille kohaselt on osalejateks üldjuhul õpilased, kes ei ole asunud õppima kõrgharidustasemel. Tingimuste sätestamine võimaldab tagada kooskõla rahvusvaheliste võistluste korralduspraktikaga ning suunata toetuse määrase eesmärgiga kooskõlas olevatele õppijatele, kelle jaoks on tegevused kavandatud.

Peatükis sätestatakse tegevuste elluviimise üldtingimused, mis puudutavad muu hulgas osalemistingimuste läbipaistvust, võrdset kohtlemist, tegevuste töökeelt, osalejate teavitamist, korralduslikku tuge, koostööd koolide ja partneritega ning võistluste aususe ja tulemuste usaldusväärsuse tagamiseks vajalike materjalide kaitset. Olümpiaadiprogrammi kuuluvate tegevuste kavandamisel ja elluviimisel lähtutakse määrase lisas 2 sätestatud olümpiaadisüsteemi põhimõtetest.

Esimeses jaos sätestatud üleriigiline tegevussuund hõlmab tegevusi, mida viiakse ellu üle Eesti või mille sisu, sihtrühm või korraldus eeldab üleriigilist koordineerimist ja koostööd. Selle tegevussuuna eesmärk on toetada õpilaste annete märkamist ja arengut üle Eesti kättesaadavate, õppekava süvendavate või laiendavate mitmekesiste õpivõimaluste kaudu. Toetust saab anda muu hulgas õpikodade, kursuste, e-kursuste, e-viktoriinide, õppesessioonide ja treeninglaagrite korraldamiseks, riiklike olümpiaadide ja õpilasvõistluste korraldamiseks, õpilaste ettevalmistamiseks riiklikel ja rahvusvahelistel võistlustel osalemiseks ning Eesti esinduse valimiseks, ettevalmistamiseks ja lähetamiseks rahvusvahelisele olümpiaadile või võistlusele. Samuti saab toetada tegevuste üleriigilist koordineerimist, õppematerjalide ja hindamisjuhendite koostamist, avaliku infokanali pidamist ning tegevuste kvaliteedi, kättesaadavuse ja mõju hindamist.

Teises jaos sätestatud piirkondlik tegevussuund hõlmab õpilaste annete arengut toetavaid tegevusi, mida viiakse ellu tegevuspiirkonnas. Selle tegevussuuna eesmärk on parandada õpilaste annete arengut toetavate tegevuste kättesaadavust eri piirkondades ning toetada piirkondlikku koostööd ja korraldusvõimekust. Toetust saab anda muu hulgas piirkondlike tegevuste korraldamiseks ja koordineerimiseks, riiklike olümpiaadide ja muude andekust toetavate riiklike õpilasvõistluste piirkondlike voorude ettevalmistamiseks ja korraldamiseks, õpisündmuste läbiviimiseks, andekate õpilaste tunnustamiseks ning õpetajate, juhendajate, žüriiliikmete ja ekspertide kaasamiseks.

Piirkondliku tegevussuuna puhul peab toetuse saaja tagama, et tema tegevuspiirkonna õpilastel oleks võimalik osaleda riiklike olümpiaadide ja muude andekust toetavate riiklike õpilasvõistluste piirkondlikes voorudes. Selleks korraldab toetuse saaja piirkondliku vooru oma tegevuspiirkonnas või tagab õpilastele võimaluse osaleda teises piirkonnas korraldatavas voorus. Selline lahendus võimaldab arvestada piirkondade erinevat suurust ja korraldusvõimekust.

Piirkondlikeks tegevusteks ettenähtud toetuse jaotamisel võetakse arvesse tegevuspiirkonna üldhariduskoolides õppivate õpilaste arvu. Samal ajal arvestatakse vajadusega tagada piirkondlike tegevuste elluviimiseks vajalik korralduslik võimekus ka väiksema õpilaste arvuga piirkondades. Seetõttu nähakse väiksema õpilaste arvuga piirkondade jaoks ette baasrahastuse komponent. Baasrahastust rakendatakse piirkondades, kus üldhariduskoolides õppivate õpilaste arv moodustab kuni kolm protsenti Eesti üldhariduskoolide õpilaste koguarvust. Kolme protsendi piirmäär võimaldab eristada piirkondi, kus üksnes õpilaste arvul põhinev rahastamine ei pruugi olla piisav piirkondlike tegevuste korraldamiseks vajaliku minimaalse võimekuse ja tegevuste kättesaadavuse tagamiseks.

5. peatükk. Toetuse kasutamine, aruandlus ja toetuse tagasinõudmine

Viiendas peatükis sätestatakse toetuse kasutamise, eelarveaasta tegevuskava ja eelarve kokkuleppimise, aruandluse, kontrolli, toetuse tagasinõudmise, partnerlusperioodi ennetähtaegse lõpetamise ning riigiabi ja vähese tähtsusega abi reeglite kohaldamise põhimõtted. Peatüki eesmärk on tagada, et toetust kasutatakse kooskõlas toetuse eesmärgi, tegevuskava ja eelarvega ning et toetuse kasutamine oleks kontrollitav.

Toetuse kasutamise periood on üldjuhul eelarveaasta ehk 1. jaanuarist 31. detsembrini. Kui tegevuse laad või kooliaasta korraldus seda eeldab, võib toetuse andmise otsuses või toetuse kasutamise lepingus ette näha teistsuguse kasutamise perioodi. Toetatavad on üksnes toetuse kasutamise perioodil tehtud tekkepõhised kulud. Toetuse kasutamine peab olema tõendatav, vastama toetuse eesmärgile ning olema kooskõlas kinnitatud tegevuskava ja eelarvega. Samal ajal võimaldatakse toetuse saajale põhjendatud ulatuses paindlikkust tegevuste elluviimisel. Selleks võib toetuse saaja toetuse andjaga kooskõlastatult muuta tegevuskavas kavandatud tegevuste eelarveid kuni 10 protsendi ulatuses tegevuse kinnitatud eelarvest tingimuse, et eelarve kogusumma ei muutu. Selline piir võimaldab arvestada tegevuste elluviimisel tekkivate praktiliste vajadustega, säilitades samas toetuse andja kontrolli suuremate muudatuste üle.

Partnerlusperiood võib kesta kuni kolm aastat, kuid toetuse kasutamine täpsustatakse iga eelarveaasta kohta eraldi. Enne partnerlusperioodi teise ja kolmanda aasta algust lepivad toetuse andja ja toetuse saaja kokku vastava eelarveaasta tegevuskava ja eelarve. Järgmise aasta eelarvehandluse andmise eelduseks on eelmise eelarveaasta aruande kinnitamine. Selline lahendus võimaldab siduda pikemaajalise partnerluse iga-aastase tegevuste kavandamise, eelarveliste võimaluste ja toetuse kasutamise kontrolliga.

Peatükis sätestatakse ka aruandluse ja kontrolli põhimõtted. Toetuse saaja peab esitama iga eelarveaasta kohta aruande, milles antakse ülevaade tegevuskava ja eelarve täitmisest. Aruandluse eesmärk on võimaldada hinnata tegevuste elluviimist, toetuse kasutamise vastavust määrusele ja toetuse andmise tingimustele ning järgmise eelarveaasta toetuse andmise eelduste täitmist. Aruanne esitatakse enne eelarveaasta lõppu ning kajastab lisaks aruande esitamise ajaks elluviidud tegevustele ka aruandeaasta lõpuni kavandatud tegevusi.

Toetuse andjal on õigus kontrollida toetuse kasutamise sihipärasust, tegevuste toimumist, tulemuste saavutamist ning määruuses, toetuse andmise otsuses ja toetuse kasutamise lepingus sätestatud tingimuste täitmist. Kontrolli eesmärk on tagada, et toetust kasutatakse õiguspäraselt ja kokkulepitud eesmärkidel.

Peatükis sätestatakse alused toetuse tagasinõudmiseks ja partnerlusperioodi ennetähtaegseks lõpetamiseks juhul, kui toetuse saaja ei täida määruuses või toetuse andmise tingimustes sätestatud kohustusi. Samuti reguleeritakse olukordi, kus aruannet ei esitata, puudusi ei kõrvaldata või kasutamata toetuse jääki ei tagastata. Regulatsioon võimaldab arvestada ka juhtudega, kus puudus kõrvaldatakse enne tagasinõudmise otsuse tegemist ning see ei ole mõjutanud toetuse eesmärgi saavutamist. Kolmeaastane tagasinõudmise tähtaeg annab toetuse andjale vajaliku aja toetuse kasutamise kontrollimiseks, kuid välistab tagasinõude esitamise määramata aja jooksul.

Peatükis sätestatakse riigiabi ja vähese tähtsusega abi reeglite kohaldamine, et tagada toetuse andmise kooskõla Euroopa Liidu riigiabi nõuetega ning välistada lubamatu abi andmine. Kui määruse alusel antav toetus on vähese tähtsusega abi, kohaldatakse Euroopa Komisjoni määrust (EL) nr 2023/2831 või komisjoni määrust (EL) nr 2023/2832 ning konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud. Vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi kolme eelneva aasta jooksul ületada määrustes sätestatud summasid. Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks

ettevõtjaks isikud, kes on omavahel seotud. Abi andmisel võetakse arvesse määrustes sätestatud kumuleerimisreegleid. Abi ja riigiabi ei anta ettevõtjale, kellele on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga ei võeta üle Euroopa Liidu õigust. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni määrustega (EL) 2023/2831 ja (EL) nr 2023/2832.

4. Määruse mõjud

Määrusel on oluline mõju haridus- ja noortepoliitika eesmärkide saavutamisele. Määrus aitab parandada õpilaste annete märkamise ja arendamise võimaluste kättesaadavust kogu Eestis ning toetab võrdsemate võimaluste loomist sõltumata õpilase elukohast. Eesmärk on tagada, et andekatel õpilastel oleks võimalus oma huvisid ja võimeid arendada võimalikult kodulähedaselt ning osaleda annete arengut toetavates tegevustes sõltumata sellest, kas nad õpivad suuremas linnas või väiksema õpilaste arvuga piirkonnas. Selleks toetatakse nii piirkondlikke kui ka üleriigilisi tegevusi, sealhulgas õpisündmusi, süvendatud õpivõimalusi, olümpiaade, õpilasvõistlusi ja rahvusvahelisteks võistlusteks ettevalmistamist.

Määrus ei pane koolidele uusi kohustuslikke ülesandeid ega suurenda nende õiguslikke kohustusi. Samas loob see koolidele senisest selgemad võimalused teha koostööd toetuse saajate ja tegevuste elluviijatega ning suunata õpilasi annete arengu toetamise tegevustesse. Mõju avaldub eelkõige õpilaste paremates osalemisvõimalustes ja õpetajate suuremates koostöövõimalustes olümpiaadide ning teiste andekust toetavate tegevuste korraldamisel.

Määrus mõjutab avalik-õiguslikke ülikoole, kohaliku omavalitsuse üksusi ja nende hallatavaid asutusi, sihtasutusi ning mittetulundusühinguid, kellel tekib võimalus taotleda toetust ühtsetel ja läbipaistvatel alustel. Senise erinevatel õiguslikel alustel toimunud rahastamise asemel koondatakse toetuse andmise tingimused ühte õigusakti, mis parandab taotlejate õigusselgust, toetuste võrreldavust ja rahastamisprotsessi läbipaistvust.

Määrusel on positiivne regionaalne mõju. Piirkondliku tegevussuuna ja baasrahastuse eesmärk on tagada, et annete arengut toetavad tegevused oleksid kättesaadavad kõigis piirkondades ning et igas piirkonnas oleks olemas nende tegevuste korraldamiseks vajalik suutlikkus. See aitab vähendada erinevusi piirkondade vahel ning luua olukorra, kus õpilase võimalused oma annete arendamiseks ei sõltu tema elukohast. Samuti toetab regulatsioon piirkondlikku koostööd ning võimaldab pakkuda noortele rohkem kvaliteetseid ja kodulähedasi arenguvõimalusi.

Toetatavate tegevuste elluviimisel töödeldakse õpilaste, sealhulgas alaealiste osalejate isikuandmeid. Isikuandmete töötlemine toimub tegevuste korraldamiseks, osalejate registreerimiseks, võistlustulemuste arvestamiseks ning rahvusvahelistel võistlustel osalemise korraldamiseks vajalikus ulatuses. Uusi isikuandmete töötlemise aluseid määrusega ei looda ning andmete töötlemisel tuleb järgida isikuandmete kaitset reguleerivaid õigusakte. Isikuandmete avalikustamise kohustust määrus ei sätesta.

Määrus suurendab õiguslikku selgust ja läbipaistvust õpilaste annete arengu toetamise rahastamisel. Senise erinevatel alustel toimunud rahastamise asemel koondatakse toetuse andmise tingimused ühtsesse raamistikku. Määrusega luuakse selge õiguslik alus üleriigilise tegevussuuna tegevuste toetamiseks ning nende elluviimiseks partnerite kaasamiseks pikaajalise partnerlusmudeli kaudu. See toetab tegevuste järjepidevust, kvaliteeti, paremat planeerimist ja kestlikku arengut.

Mis puudutab määrusega kaasnevat halduskoormust, siis taotleja halduskoormus on suurim menetluse algaasis, mil tuleb tõendada vastavust tingimustele ja esitada nõuetele vastav taotlus. Menetluse käigus peab taotleja olema valmis vastama toetuse andja päringutele ja kõrvaldama puudusi. Toetuse saaja koormus jaotub kogu partnerlusperioodi (kuni kolm aastat) peale ning on seotud tegevuste planeerimisega ja aruandlusega.

Haridus- ja Teadusministeeriumi ülesanne on taotlusvoorude korraldamine, partnerite valimine, tegevuskavade kinnitamine, aruannete hindamine ja toetuse kasutamise kontrollimine.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määrus ei loo uut riiklikku toetust, vaid sätestab õigusliku raamistiku riigieelarves kavandatud vahendite kasutamiseks. Toetuse andmiseks vajalikud vahendid planeeritakse igal aastal haridus- ja noorteprogrammi eelarves. Määrusega kavandatud tegevussuundade ja nende eesmärkide elluviimiseks on kavandatud 1,84 miljonit eurot aastas. Määruse rakendamisega tulusid ette näha ei ole.

Määruse rakendamine ei eelda uue püsiva haldusstruktuuri loomist, sest toetuse andmise ja kasutamise seotud toimingud tehakse Haridus- ja Teadusministeeriumi olemasoleva töökorralduse raames.

Taotlusvoorud planeeritakse avada ja toetused eraldada 2026. a IV kvartalis. 2025.–2027. aasta partnerlusperioodiks valitud partnerid jätkavad tegevuste elluviimist kuni 31. detsembrini 2027 senistel alustel.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Maaülikoolile, Tallinna Tehnikaülikoolile, Tallinna Ülikoolile, Tartu Ülikoolile ja vabaühendustele, kes on 2025.–2027. aasta partnerlusperioodil HTM strateegilisteks partneriteks õpilaste andeid toetavate tegevuste elluviimisel: Harjumaa Omavalitsuste Liit, Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts, Eesti Muusikaõpetajate Liit, Eesti Väitlusselts, Hiiumaa Vallavalitsus, Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit, Kunstihariduse Ühing, Lääne-Viru Omavalitsuste Liit, Põlvamaa Omavalitsuste Liit, Pärnumaa Omavalitsuste Liit, Raplamaa Omavalitsuste Liit, Saaremaa Vallavalitsus, Sihtasutus Junior Achievement Eesti, Sihtasutus Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus, Sihtasutus Järvamaa, Sihtasutus Läänemaa, Sihtasutus Valgamaa Arenguagentuur, Sihtasutus Võrumaa Arenduskeskus, Tallinna Haridusamet, Tartu Linnavalitsus, Tartumaa Omavalitsuste Liit, Viljandimaa Omavalitsuste Liit.

Kooskõlastusperioodil kavandab Haridus- ja Teadusministeerium partneritele avaliku kaasamiseminari.